

Mysłakowice, 5.02.2026

Dr hab. Jacek Potocki, prof. UEWr.
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu,
Wydział Ekonomii i Finansów,
Katedra Gospodarki Przestrzennej
i Administracji Samorządowej

**Ocena osiągnięcia naukowego
oraz pozostałej istotnej aktywności naukowej
dra Mateusza Rogowskiego
w związku z wnioskiem o przeprowadzenie
postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie
geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**

Podstawa opracowania recenzji

Przedmiotem niniejszej recenzji jest ocena osiągnięcia naukowego oraz pozostałej istotnej aktywności naukowej **dra Mateusza Rogowskiego**. Recenzja została sporządzona na podstawie uchwały nr 006/2025/2026 Rady Naukowej Dyscypliny „Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna” Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 5 września 2025 r. w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Mateuszowi Rogowskiemu w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Niniejsza recenzja została opracowana w oparciu o otrzymane przeze mnie następujące materiały:

1. Kopia dyplomu potwierdzającego nadania stopnia naukowego doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii.
2. Autoreferat (zawierający założenia i wyniki badań składających się na przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe oraz informacje o

- wykazywaniu się istotną aktywnością naukową, realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej).
3. Wykaz osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny.
 4. Publikacje stanowiące osiągnięcie naukowe.
 5. Teksty innych wybranych publikacji Habilitanta (w tym pozyskane we własnym zakresie).

Informacja o Habilitancie

Dr Mateusz Rogowski urodził się w dniu 3 czerwca 1981 roku w Poznaniu. W autoreferacie brak informacji o pierwszych etapach edukacji, wynika z niego natomiast, że w 2005 r. ukończył studia wyższe na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu na kierunku „Turystyka i rekreacja”, otrzymując tytuł zawodowy magistra na podstawie pracy *Ruch turystyczny i jego wpływ na przekształcenia szlaku turystycznego w Tatrzańskim Parku Narodowym* przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Kostrzewskiego. Zakres tej pracy na trwale ukierunkował zainteresowania naukowe habilitanta, koncentrujące się na problematyce ruchu turystycznego (w szczególności turystyki pieszej) na obszarach górskich i jego relacjach z ochroną środowiska.

Po ukończeniu studiów magisterskich Habilitant odbył studia doktoranckie na Uniwersytecie Wrocławskim w Instytucie Geografii i Rozwoju Regionalnego, gdzie pod kierunkiem prof. Jerzego Wyrzykowskiego przygotował rozprawę doktorską pt. *Ocena atrakcyjności turystycznej szlaków pieszych na wybranych przykładach z Dolnego Śląska*. Stopień naukowy doktora nauk o Ziemi w dyscyplinie geografia uzyskał w roku 2011.

W trakcie studiów doktoranckich odbył w Studenckim Kole Przewodników Sudeckich we Wrocławiu kurs przewodnika górskiego, uzyskując państwowe uprawnienia przewodnickie, co pozwoliło mu uzyskać także doświadczenia praktyczne w dziedzinie przewodnictwa górskiego.

Po uzyskaniu stopnia doktora w latach 2011-14 pracował na stanowisku adiunkta w prywatnych uczelniach w Poznaniu a 13.10.2014 r. zatrudniony został, także na stanowisku adiunkta, na Uniwersytecie Adama

Mickiewicza w Poznaniu, gdzie pracuje do tej pory (w obecnej strukturze uczelni na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych w Katedrze Turystyki i Rekreacji). Także w 2011 r. Mateusz Rogowski podjął działalność gospodarczą w zakresie przewodnictwa górskiego, pilotażu wycieczek i instruktażu przewodnictwa turystycznego, którą prowadzi do tej pory. Mieszka z rodziną w Zaniemięsł k. Poznania (powiat średzki).

Ocena osiągnięcia naukowego będącego przedmiotem postępowania habilitacyjnego

Dr Mateusz Rogowski jako osiągnięcie naukowe będące zasadniczym przedmiotem postępowania habilitacyjnego, przedstawił cykl siedmiu artykułów opublikowanych w latach 2017-25, zebranych pod wspólnym tytułem ***Koncepcja diagnozy i łagodzenia nadmiernej turystyki w przyrodniczych obszarach chronionych.***

Pięć artykułów Habilitant przygotował samodzielnie, w przypadku pozostałych dwóch jest współautorem, przy czym w obydwu przypadkach swój udział w opracowaniu ocenia na 60% (w dokumentacji dość precyzyjnie określił merytoryczny zakres własnego udziału). Wszystkie artykuły opublikowano w języku angielskim w czasopismach ujętych w wykazie sporządzonym przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, co spełnia wymóg zawarty w art. 219, ust. 1, p. 2 b Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, przy tym czasopisma te są także indeksowane w międzynarodowych bazach (dane bibliometryczne Habilitant przedstawił w Autoreferacie).

Wykaz publikacji przedstawionych przez dra Mateusza Rogowskiego jako osiągnięcie naukowe przedstawia się następująco:

[1] Rogowski, M. (2017), Mountain hiking in the Stołowe Mountains National Park, *Turyzm/Tourism* 27, 89-97.

[2] Rogowski M. (2019) Assessing the tourism carrying capacity of hiking trails in the Szczeliniec Wielki and Błędne Skały in Stołowe Mts. National Park, *Forest Research Papers* 80, 125-13.

- [3] Rogowski M (2020), Monitoring System of tourist traffic (MSTT) for tourists monitoring in mid-mountain national park, SW Poland. *Journal of Mountain Science* 17, 2035–2047.
- [4] Rogowski, M. (2021). A method to analyze variability and seasonality the visitors in mountain national park in period 2017-2020 (Stołowe Mts. National Park; Poland). *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 35, 100407.
- [5] Rogowski M., Piotrowski K. (2022), Assessment and Accuracy Improvement of Pyroelectric Sensors (Eco-Counter) Based on Visitors Count in National Park. The Case: Monitoring System of Tourist Traffic in Stołowe Mountains National Park, Poland, *Environmental and Climate Technologies* 26, 182-198
- [6] Rogowski M., Zawilińska, B., & Hibner, J. (2025), Managing tourism pressure: Exploring tourist traffic patterns and seasonality in mountain national parks to alleviate overtourism effects. *Journal of Environmental Management* 373, 123430.
- [7] Rogowski, M. (2025), A method for overtourism optimisation for protected areas, *Journal of Outdoor Recreation and Tourism* 49, 100859.

Przedstawione artykuły poświęcone są różnym aspektom nadmiernej turystyki (*overtourism*) rozumianej jako „nadmierny wzrost liczby odwiedzających prowadzący do przeludnienia na obszarach, na których mieszkańcy ponoszą konsekwencje tymczasowych i sezonowych szczytów turystycznych, które spowodowały trwałe zmiany w ich stylu życia, uniemożliwiły dostęp do udogodnień i pogorszyły ich ogólne samopoczucie”.

Habilitant zauważa, że w praktyce nadmierna turystyka badana i analizowana jest głównie w terenach zurbanizowanych, tymczasem zjawisko to występuje także w terenach cennych przyrodniczo (a zarazem atrakcyjnych turystycznie) i zwłaszcza tam stwarza poważne problemy. Właśnie na tego rodzaju terenach dr Rogowski prowadził badania, których wyniki stały się podstawą ocenianego osiągnięcia naukowego. Trzeba w tym miejscu zauważyć, że o ile artykuły wchodzące w skład przedłożonego cyklu zasadniczo bazują na badaniach przeprowadzonych w Parku Narodowym

Gór Stołowych (z odniesieniami do Pienińskiego i Tatrzańskiego Parku Narodowego we współautorskiej publikacji), Habilitant badania prowadził także na materiale z Karkonoskiego Parku Narodowego, tyle że publikacje zawierające ich wyniki nie zostały włączone do „cyklu”.

Warto w tym miejscu nadmienić, że zjawisko *overtourismu* nie jest bynajmniej nowe. Na obszarach atrakcyjnych turystycznie obecne jest ono od kilkudziesięciu lat, natomiast wzrost zainteresowania nim jako przedmiotem badań naukowych w XXI wieku wynika z coraz większego jego zasięgu i wyzwań jakie *overtourism* stawia przed zarządzającymi obszarami dotkniętymi tym zjawiskiem. W przypadku obszarów cennych przyrodniczo badania w tym zakresie prowadzono od dawna, tym niemniej do pierwszych lat XXI w. napotykały one na istotne ograniczenie, którym było ubóstwo i fragmentaryczność danych dotyczących rzeczywistej wielkości ruchu turystycznego. Nowoczesne technologie umożliwiły wprowadzenie ciągłego monitoringu natężenia ruchu turystycznego, problemem początkowo było jednak analizowanie i interpretowanie uzyskanych za pomocą nowoczesnych urządzeń danych. Habilitant wyszedł na przeciw potrzebom dyrekcji Karkonoskiego Parku Narodowego i Parku Narodowego Gór Stołowych, które, borykając się ze skutkami nadmiernie zintensyfikowanego ruchu turystycznego, zakupiły i zainstalowały nowoczesne urządzenia do rejestracji intensywności ruchu na szlakach, pozwalające z dużą precyzją określić wielkość ruchu turystycznego i jego zmienność w czasie.

Według Autoreferatu głównym celem, który postawił przed sobą Habilitant, było opracowanie koncepcji czasoprzestrzennej diagnozy i łagodzenia nadmiernej turystyki na cennych przyrodniczo obszarach chronionych. Ponadto Habilitant założył, że koncepcja ta będzie stanowiła uporządkowany system pojęć, założeń i twierdzeń, służący wyjaśnianiu zjawisk przestrzennych i społeczno-ekonomicznych (związanych z badanym zjawiskiem *overtourismu*).

W ramach opracowania czasoprzestrzennej diagnozy i łagodzenia nadmiernej turystyki na cennych przyrodniczo obszarach chronionych dr Rogowski zastosował w swoich badaniach kilka metod (Optymalizacja Nadmiernej Turystyki, System Monitoringu Ruchu Turystycznego, analiza

danych z czujników pyro-elektrycznych, analiza danych z wywiadów kwestionariuszowych, opracowanie wskaźników przepustowości turystycznej tras), które pozwoliły zdiagnozować badane zjawisko.

Poszczególne artykuły, ujęte w cykl publikacji przedstawionych do oceny, zawierają omówienie elementów składających się na procedurę badania ruchu turystycznego i jego optymalizację na obszarach i w miejscach dotkniętych *overtourismem*. Publikacje te tworzą logiczną całość, której podsumowaniem jest (ostatni chronologicznie a w „cyklu” uszeregowany jako pierwszy) artykuł „A method for overtourism optimisation for protected areas” (2025).

Wyniki badań dra Mateusza Rogowskiego umożliwiły wypracowanie rozwiązań służących regulacji ruchu turystycznego w Parku Narodowym Gór Stołowych i odciążeniu najbardziej frekwentowanych jego partii w szczycie sezonu turystycznego. Należy to uznać za niewątpliwy sukces Habilitanta, którego badania przełożyły się na praktykę udostępniania cennych przyrodniczo a zarazem obleganych przez turystów miejsc położonych w strefie ochrony ścisłej parku narodowego. Wyrazem docenienia działań dra Mateusza Rogowskiego było powołanie go w 2020 r. w skład Rady Naukowej Parku Narodowego Gór Stołowych.

Doświadczenia Habilitanta z Gór Stołowych mogą (i powinny) zostać wykorzystane w zarządzaniu ruchem turystycznym na innych obszarach, trzeba jednak zaznaczyć, że implementowanie doświadczeń z PNGS na inne cenne przyrodniczo obszary musi uwzględniać ich lokalną specyfikę.

Pewien niedosyt budzi natomiast realizacja postawionego przez Habilitanta celu, by stworzyć „uporządkowany system pojęć, założeń i twierdzeń...”. Geografia turystyki nie ma ogólnie przyjętego i akceptowanego „systemu pojęć, założeń i twierdzeń”, co stawia przed autorami opracowań konieczność zdefiniowania używanych przez nich terminów (w nawiązaniu do dorobku innych autorów). Dodatkowym problemem są niejednoznaczności w kwestii ekwiwalentów pojęć w różnych językach. Uwidacznia się w sytuacji takiej, jak w przypadku niniejszej procedury, gdy artykuły składające się na cykl poddany ocenie opublikowano w języku angielskim, a autoreferat jest pisany po polsku. Pewne wątpliwości mogą budzić relacje między terminami

takimi jak *carrying capacity*, pojemność, chłonność, przepustowość itp. Ponieważ Habilitant wykazał w Autoreferacie i swoich publikacjach dobrą znajomość literatury przedmiotu (także anglojęzycznej), zachęcam go do kontynuowania porządkowania nomenklatury (i w ogóle dorobku dyscypliny) polsko- i anglojęzycznej pod względem ekwiwalentności używanych pojęć.

Za szczególnie istotny wkład Habilitanta w rozwój dyscypliny uważam opracowanie i wdrożenie sposobów optymalizacji turystyki na obszarach cennych przyrodniczo w celu wyeliminowania zagrożeń niesionych przez *overtourism*. W tym miejscu zachęcam też do opracowania w ślad za postępowaniem habilitacyjnym zwartej publikacji w języku polskim na użytek krajowy, która mogłaby być istotną pomocą dla podmiotów zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami zagrożonymi przez *overtourism*. Jest tym istotniejsze, że Habilitant zauważył w Autoreferacie, że „opisany wkład w geografii turystyki nie jest skończony, gdyż potencjał analityczny i aplikacyjny generowanych danych monitoringowych jest znacznie szerszy” i wyznaczył kierunki dalsze badań. Monografia podsumowująca dotychczasowe doświadczenia Habilitanta byłaby dobrym punktem wyjścia do tych badań.

Ocena pozostałej aktywności naukowej Habilitanta

Dr Mateusz Rogowski od początku działalności naukowej opublikował łącznie 56 pozycji (w tym 19 w języku angielskim), z tego 47 po uzyskaniu stopnia doktora. Ich zestawienie obejmuje jedną monografię („postdoktorską”), 40 artykułów i 15 rozdziałów w monografiach.

Wszystkie publikacje Habilitanta tematycznie związane są z geografiami turystyki i poświęcone są głównie ruchowi turystycznemu, przy czym z upływem czasu koncentrowały się na *overtourismie*. Warto też zauważyć, że dr Mateusz Rogowski, reagując na bieżąco na wystąpienie niespodziewanych okoliczności, zajął się także wpływem pandemii Covid-19 na ruch turystyczny. Ponadto Habilitant podejmował w publikacjach problematykę geoturystyki, turystyki kulturowej, kulinarnej i enoturystyki, a także multisensorycznej percepcji krajobrazu i regionalizacji fizycznogeograficznej Sudetów.

Na uwagę zasługuje wysoka aktywność Habilitanta w zakresie czynnego udziału w konferencjach, sesjach, warsztatach itp. Dr Mateusz Rogowski łącznie zaprezentował na nich 84 wystąpienia (referaty i postery), z tego 62 po uzyskaniu doktoratu, przy czym uczestniczył w 20 konferencjach międzynarodowych.

Ważnym polem działalności naukowej Habilitanta jest współpraca zagraniczna. Prócz udziału w międzynarodowych konferencjach dr Mateusz Rogowski odbył 4 staże zagraniczne, w trakcie których łączył pobyt na uczelniach z wizytami w parkach narodowych lub innych obszarach górskich narażonych na nadmierną turystykę. Staże te miały miejsce w następujących instytucjach:

1. University of Lleida, Serra de Montsant Natural Park (Hiszpania), Alt Pirineu Natural Park (dwukrotnie).
2. Uniwersytet Bodenkultur, Wiedeń, Rax-Schneeberg (Austria).
3. Uniwersytet w Würzburgu, Uniwersytet w Monachium i Park Narodowy Berchtesgaden (Niemcy).
4. Uniwersytet w Touluzie Le Syndicat Mixte Canigó Grand Site (Francja).

Dr Mateusz Rogowski aktywnie uczestniczył w realizacji 2 projektów badawczych finansowanych przez NCN i Fundusz Leśny (w tym drugim przypadku jako kierownik projektu).

Habilitant recenzował artykuły naukowe dla następujących czasopism:

- Current Issues in Tourism,
- Sustainable Futures,
- Journal of Outdoor Recreation and Tourism,
- Environmental Challenges,
- Journal of Ecotourism,
- Turyzm/Tourism,
- Turystyka Kulturowa.

Działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzująca naukę

Dr Mateusz Rogowski jest aktywnym dydaktykiem. Jak dotąd uczestniczył w jednym przewodzie doktorskim w charakterze promotora pomocniczego, ponadto wypromował 115 prac licencjackich, był też opiekunem 17 magistrantów. Zrecenzował 132 prace licencjackie studentów kierunku „Turystyka i rekreacja” na Uniwersytecie Adama Mickiewicza. Prowadził liczne zajęcia w ramach przedmiotów tematycznie związanych z geografią turystyki i geografią regionalną. Były to zarówno wykłady, ćwiczenia, jak również zajęcia terenowe. W latach 2016-23 pełnił funkcję opiekuna Sekcji Turystyki i Rekreacji w ramach Studenckiego Koła Naukowego Geografów UAM.

Habilitant uczestniczył w organizacji siedmiu konferencji naukowych (w jednym przypadku jako główny organizator), jest członkiem zespołów redakcyjnych dwóch czasopism naukowych – „Journal of Mountain Science” (Wydawnictwo Springer) i „Studia Pergetica” (Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu). Ponadto pełni (bądź pełnił) szereg innych funkcji i podejmował inne działania o charakterze organizacyjnym.

Na polu popularyzacji nauki na wzmiankę zasługują wykłady popularyzujące wiedzę geograficzną adresowane głównie do studentów oraz młodzieży szkół średnich w Poznaniu.

Podsumowanie

Na podstawie analizy dorobku naukowego **dra Mateusza Rogowskiego**, a w szczególności jego części powstałej po otrzymaniu stopnia doktora stwierdzam, że stanowi on istotny wkład w rozwój geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej, w szczególności w zakresie geografii turystyki (turyzmu). Na uznanie zasługuje zwłaszcza osiągnięcie naukowe składające się z siedmiu artykułów pod wspólnym tytułem ***Koncepcja diagnozy i łagodzenia nadmiernej turystyki w przyrodniczych obszarach chronionych***, którego uzupełnieniem jest pozostała aktywność naukowa. Dopełnieniem, ważnym dla pracownika naukowo-dydaktycznego wyższej uczelni jest aktywność Habilitanta w

zakresie działalności dydaktycznej oraz działania na rzecz upowszechniania nauki.

Opierając się na wyżej przedstawionych faktach stwierdzam, że przedstawione do recenzji osiągnięcie naukowe, jak również inne elementy dorobku naukowego dra Mateusza Rogowskiego spełniają wymogi stawiane w postępowaniu habilitacyjnym zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W związku z powyższym **wnoszę o dopuszczenie Pana dra Mateusza Rogowskiego do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie „geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna”.**

Jacek Potocki

Do wiadomości: dr Mateusz Rogowski